

Domoljub

V Ljubljani 26. aprila 1944

57 - Štev. 17

SLOVENSKO DEKLE S PEČO

najbolj pristna in najlepša slovenska narodna noša

Ta sovražnik je že stari

Ko je papež Pij XI. pred 7 leti obsodil komunizem ter krščanskemu svetu ukazal, naj se zoper komunizem bori, takrat so med nami vstali razni preroki, češ: »Papež se je speč enkrat prenaljil, ko je obsodil komunizem, ki ga Cerkev niti ne pozna. To je papež storil bolj iz političnih in narodnih vzrokov. Vera tega ni zahtevala.« Tako so govorili ljudje, ki so bili skriti zagovorniki komunizma med nami. In med nami jih je bilo — žal — le preveč, ki so pritrdjevali tem, ne pa papežu.

Zgodovina nas pa uči, da sta sv. Cerkev in komunizem že stara nasprotnika. Le oglejmo si jo malo!

Že v 10. stoletju je na Balkanu vstala kriva vera, ki so se njeni pristaši imenovali — bogomile. Že ti so učili, da ni treba ne zakramentov, in ne zakona, torej ne družine. Leta 1115. so njihovega poglavarja zdravnika Bazileja v Carigradu sežgali, nakar so se nekateri začeli umikati v druge dežele.

Tako je pod vplivom tega nauka v južni Italiji in južni Franciji nastala nova kriva vera, ki so se njeni pristaši imenovali »katarji«. Bili so »katarji«, ki so učili, da je svet ustvaril sam Lucifer skupaj s padlimi angeli, da ni ne zakona, ne prisege, ne vstajenja od mrtvih, da ni treba ne države ne cerkve.

Nekako istočasno pa je nastalo novo krivos versko gibanje v severni Italiji in južni Franciji, ki zgodovina njegovo pristaše imenuje »albinžane« po mestu Albi, od koder so je ta krivi nauk začel razširjati. Ti so učili, da je Cerkev treba zatreti, da ne sme biti nobena zasebne lastnine več, da ni nobenega vstajenja od mrtvih, da ni pekla. Ti ljudje so započeli tako krivo revolucijo, da je Cerkev morala zoper nje oklicati križarsko vojsko. Te vojske so bile strašno krvave in so trajale od leta 1209. do 1229. ter so razdejale velik del tedanje južne Francije. Ta krivi nauk je obsegal še precej tega, kar obsega današnji komunistični nauk.

»Albinžani« so bili skupaj s »katarji« pač zatrti, njihov nauk pa je brez dvoma še nekaj časa mešal ljudi, dokler ga Cerkev ni docela izkoreninila. Dne 22. svečana leta 1239 je namreč tedanja svetna in cerkvena oblast izdala okrožnico, ki se je imenovala »konstitucija«, kjer je obsojen nauk »komunistov«, kateri žive v zgornji Italiji. Kaj bolj natančnega o teh komunistih, ki so bili bržkone še nekaki potomci »albinžanov«, sicer ni povedano, pač pa je le rečeno, da uče, da mora vse biti last vseh in da je ta nauk krivosverski.

Od tistih dob je minilo 700 let. Cerkev je že pred 700 leti povedala, da je komunistični nauk nasproten Kristusovemu nauku. Cerkev, tedaj komunizem že dolgo pozna in ve, da se je takoj izkazal za sovražnika Kristusove Cerkve, kakor hitro se je prikazal na ta svet. Če komunističnega nauka ni obsodila še nobena druga oblast, ga je Cerkev že obsodila, ker ga je edina že poznala. Tista obsodba pred 700 leti še ni bila preklicana, pač pa je kasneje bila še mnogo poostrena.

Nobenega dvoma ni, da Cerkev komunizem pozna in da ga je prav zato obsodila. Vrnimo pa, ki so mislili, da jim Cerkev ni treba poslušati, ga niso poznali, pač pa so mu slepo verjeli, a čemer so priklicali nad sebe in svoj narod to strašno gorje.

Vojni dogodki preteklega tedna

Manjši boji v Italiji

Nemško uradno poročilo 17. aprila naznanja, da so nemške čete na netunskem bojišču zavratile krajevne sovražne napade. — Na južnem delu italijanskega bojišča je le izvidniško in naskakovno bojevanje. — Nemška bojna letala so uspešno napadla sovražna otočka oporišča na otočju Visu.

Dne 18. aprila se glasi nemško uradno poročilo, da so v Italiji nemški grenadirji vdrl v sovražne postojanke in jih pognali v zrak.

Poročilo dne 19. aprila govori, da so se na netunskem bojišču in na južnem odseku izjalovili vsi sovražni sunki, v katerih je sovražnik imel hude izgube.

Kakor navaja nemško uradno poročilo dne 20. t. m., se je na netunskem bojišču izjalovil sovražni sunek pri Littoriji. — Na južnem odseku je bil dan miren.

Dne 21. t. m. pravi nemško uradno poročilo, da razen naskakovnih bojev ni bilo bojevanja, pač pa so nemške sile tega dne sestrelile 12 sovražnih letal. Zraven tega so nemška letala bombardirala sovražne cilje ob Lanciju in pri Nettunu. — Na morju pri Alitru so nemška bojna in torpedna letala napadla velik sovražni ladijski konvoj ter potopila dva sovražna rušilca in štiri letovne parnike.

Nemci mečejo sovjetske nazaj

Nemško uradno poročilo 17. aprila sporoča, da so pri Sebastopolu na Krimu boji, v katerih Sovjeti sicer napadajo, pa ne morejo naprej. — Severno od Jajša so bili odbiti sovražni napadi. — Med Delatinom in Stanislavom se madžarski oddelki uspešno bore s Sovjeti. Vzhodno od Dnjestra pa so Nemci Sovjetske vrgli daleč nazaj. Pri Tarnopolu so nemške čete vdrl do sovražnih topniških postojank ter vzele med sebe del junaške tarnopolske posadke, drugi del pa je še dalje bil hude boje z boljševiki. V teh bojih je bilo uničenih 19 sovražnih oklepnikov in 31 topov. Tudi južnozahodno od Kovla so Nemci boljševike vrgli nazaj.

Nemško uradno poročilo 18. t. m. navaja, da je pri Jajšu bila uničena sovražna skupina, ki je prekorala reko, v vzhodni Bukovini pa so romunske čete razbile sovražne čete. Pri Delatinu in Stanislavovu so nemški in madžarski oddelki zlomili sovražni odpor ter vrgli Sovjetske nazaj. Pri Tarnopolu so nemške čete pridrle še dalje ter sprejele med se še drugi del junaške posadke.

Dne 19. t. m. razglasi nemško uradno poročilo, da so v vzhodni Bukovini romunske čete očistile vse ozemlje, ki ga je bil prejšnje dni zavzel sovražnik. Med Karpati in Stanislavom Nemci in Madžari povsod napredujejo. Madžarske čete so zavzele Nadvorno. Južno od Dnjestra so Nemci vrgli boljševike nazaj.

Nemško uradno poročilo 20. t. m. pripoveduje, da so nemške čete ob spodnjem Dnjestru na obeh straneh Tigina dosegle proti napadajočim boljševikom popoln uspeh. Med Karpati in spodnjim Dnjestrom so nemške čete vrgle boljševike nazaj. Južnozahodno od Tarnopola so boljševiki skušali napadati, pa so bili odbiti. Pri tem so izgubili mnogo ljudi in Nemcem je ostal v rokah velik plen. Tudi južnozahodno od Narve so Nemci vdrl v boljševške postojanke in nato dobro napredovali. Tukaj so Sovjeti izgubili 30 topov.

Nemško uradno poročilo 21. malega travna naglašja, da so nemške in madžarske čete med Karpati in zgornjim Dnjestrom še vedno napredovale, dasi se je sovražnik krčevito ustavljal. Madžarski oddelki so zasedli mesto Otinijo. Tudi južnozahodno od Narve so nemške čete vkljub sovražnim protinapadom uspešno napredovale v sovražnikovo notranjost.

Slovenska zastava in domobranska prisega

Dne 20. aprila je v Ljubljani bila velika slovesnost. Tega dne je s postopja pokrajinske uprave na Bleiwešovi cesti privrkat uradno zavijala slovenska belo-modro-rdeča zastava. Ob tej slovesnosti so bili udeleženi najvišji zastopniki nemških in slovenskih oblasti. Nemško vojaštvo je skupaj s domobranci izkazalo čast razviti zastavi.

Dopolne ob 10 pa je na Stadionu bila slovesna zaprisega slovenskega domobranstva po nemškem generalu Rösenerju. Vse čete ljubljanske domobranske posadke so po maši, ki jo je daroval ljubljanski škof, slovesno prisegle tole prisego:

»Prisegam pri Vsemogočnem Bogu, da bom svet, hraber in svojim nadrejenim pokoren, da bom v skupnem boju s nemško oboroženo silo, stojeto pod poveljstvom vodje velike Nemčije, SS čelami in polico, proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svoje dolžnosti vestno izpolnjeval za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope. Za ta boj sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Tako mi Bog pomagaj.«

Po zaprisegi je general Rösener nagovoril slovenske domobrnce z daljšim govorom, v katerem je naglašal važnost prisega in zvestobe ter nato sklenil z besedami:

»Dal sem vam ime »Slovensko domobranstvo«. To ime vas obvezuje, da branite svojo domovino pred banditi in njihovimi pomagači. Vojna bo nekoč končana. Tedaj pa bomo brali v zapiskih zgodovine in tedaj bodo vaši otroci otroci govorili o vas kot o hrabrih vojakih slovenskega domobranstva, ki so se iz sreča, iz srčne zvestobe borili za svojo domovino, svoj narod in svoje družine.

Nastopite sedaj! Prisegate na meč, prisegate na orožje, ki nam je vsem svetlo! Vojak poglavo meč, ker mora braniti svojo čast in svojo domovino. Vojak pa odloži meč exiroma orožje šele takrat, če je častno in zvesto izpolnil svojo nalogo, braniti in varovati domovino, narod in družine.

Sprejemam vas tedaj v borbeno skupnost svojih vojakov in vas, tovariši iz slovenskega domobranstva, priporočam pozdravljam. Dokazite tudi v bodoče, da ste vredni boriti se za svojo svobodo in svojo domovino.

Vaša prisega, ki ima ozir na vodjo velike Nemčije, bo držala zvestobo, ker kadar koli bi bili v stiski in nevarnosti, vedno se lahko zanesete nanj in na njegovo moč. Bodite potem pa tudi vi njemu v bodoče zvesti!

Po govoru je stopil k ranjenim domobrancem ter jim podelil spominske znamke. Nato je bil velik pohod domobranstva skozi Ljubljano, kjer je bilo domobranstvo deležno velikih pozdravov.

Naše zadrugaštvo

Občni zbor Zadrugašveze je bil te dni v Ljubljani. Skupščina je začel ravnatelj Bogomil Remec. Kmetijski poverjenik Ignacij Pevo, župan občine Št. Vid pri Stični se je v svojem nagovoru spominjal pokojnih vnetih zadrugašev delavcev in izrazil upanje, da si bo narod po zadrugaševu spet opomogel. Pri volitvah so bili izvoljeni stari odborniki.

Velike besede o stanju zadrugaštva in njegovi obnovi je povedal ravnatelj dr. Basaj. Med drugim je dejal:

Čeprav bi po svojem skupnostnem nazoru morali komunisti spoštovati zadrugašno imovino, so prav po njej najraje segali in jo uničevali. Če so le mogli, so uničili zadrugašne knjige, tako da bo silno težko obnoviti poslovanje. Vprašanje je, kako bodo zadruga, ki jim je bilo uničeno imetje, mogle izpolniti svoje obveznosti, ki so bile doslej zadrugašne krite v imetju. Zadrugašveza je preko Zaveza za zadrugaštvo poslala Pokojninski upravi predlog, da se izda posebna uredba o odškodnini vsem, ki so bili prizadeti po žalostnih dogodkih preteklih let. Vendar bi mnoge zadruga ne mogle predložiti niti podatkov o škodi, ker so bile blagajne ali blago izropano navadno brez potrdil. Zankrat je ugotovljen le majhen del škode, pa je to so ogromna številka. Ker so komunisti morali prav najplavnejše in najboljše močje, ki so delovali tudi pri upravnih in nadzornih odborih naših zadrug, se bo pokazalo pomanjkanje sposobnih in nesebičnih zadrugašev delavcev. Rane, ki jih je došlo zadrugaštvo, so tako velike, da jih brez pomoči javne uprave ne bo moglo zaceliti. Niti misliti ni, da bi mogli s krediti pomagati pri obnovi naše

Iz bojev zoper komuniste

Tisoči komunističnih zapeljancev so se že vrtili na svoje hrvatske domove, kjer obdelujejo polja in žive pošteno življenje, je izjavil Poglavinik.

Boljševiki so postavili ob Črnem morju izdajalca Judežu spomenik; tako trdna je povezanost komunističnih nauk z izdajalstvom.

Komunisti so proglasili poštene Slovence za narodne izdajalce, pa glej, sami boljševiki so delali skupno z badoglijevci že od samega začetka in dogovorno z njimi priklicali nesrečo za nesrečo nad slovensko ljudstvo.

Do večjih spopadov med komunisti in domobranci je prišlo sredi aprila na področju Sopot—Sovra—Vrtnik na Notranjskem. Najmanj 30 mrtvih komunistov.

Hud poraz je doživela te dni tudi komunistična tolpa v Črnem vrhu pri Idriji. Padlo je veliko številno banditov.

12.000 mož so izgubile v zadnjih dveh tednih komunistične tolpe na zapadnem Balkanu.

Domobranci iz Velikih Lašč so v sunku pri Sv. Gregorju potolkli »Levstikovo brigado« in zaplenili njeno zastavo.

Samo v marcu je bilo izločenih iz boja več tisoč pripadnikov tolovajskih komunističnih oddelkov na Dolenjskem in Notranjskem.

Komandant komunistične »brigade« je padel pri napadu na domobranske postojanke v Velikih Laščah.

Nemški in domobranski oddelki so razbili štiri komunistične brigade pri Hotedričici. Med ujetimi je tudi znani tržaški boljševik Benjamin Rijavec.

V italijanskem Nespļu je 75% občinskih svetnikov komunistične stranke.

V vasi Jezero na Notranjskem je enačim domobranec z orožjem v roki pognal v beg močno komunistično patrolo.

Nemški in domobranski oddelki so v Črnem vrhu pri Idriji premagali komunistično tolpo in pri tem osvobodili mnogo prisilnih mobilizirancev.

131 Spodnještajercer je bilo »likovanih z železnimi križci druge stopnje za izredno hrabrost v bojih s komunističnimi tolovaji«.

Slovensko domobranstvo je nositelj novega časa in voditelj vsega naroda v boljše narodno bodočnost.

Dva komunisti sta 12. aprila ustrelila 18letnega edinega sina posestnika Muharja iz Savinka pri Skocijenu.

Domobranci iz Novega zastea so v celodnevni bitki porazili komuniste na Trebelnem, jih mnogo pobili in zaplenili tudi tri topove.

Svojo domobransko postojanko je dobil te dni tudi Št. Jernej, ki se je v protikomunističnem boju prav dobro izkazal.

V Mirenski dolini je 14. aprila tržaška posadka spet pobila 6 komunistov okrog Št. Ruperta; 14 prisilnih mobilizirancev se je javilo domobrancem.

Nad Stopičami so komunisti sami porušili nekaj bunkerjev; nameravajo v kratkem času zbežati.

Komunisti so izdali letak z napisom: »Uš nam je nevarna kakor okupator: smrt ušem.«

Zhlaznela je znana komunistka Henigman Angela, doma iz Dol. Toplice. Odlikovala se je pri mnogih grozodejstvih.

Židovskega rodu so trije višji predstavniki slovenskega komunizma Behler, Kidrič in Vidmar, poročla »Slovenec«.

V Trbovljah so pokopali trgovca z živili Konrada Horvata in njegovo ženo, ki so ju ubili komunistični banditi.

V Gorici in Trstu bodo kmalu zadihal čisti zrak, ki ne bo več okužen po komunističnih babilih, se glase poročila od tam.

Vsak mora služiti narodu: ti s puško, oni s peresom, vsak, kakor največ more.

kmetike vasi, kajti vsa zadruga sredstva so le malenkost v primeri s potrebami. Tudi gre pri obnovi za dolgoročna posojila, medtem ko more zadrugašstvo nuditi le kratkoročna. Zadrugaš posojilnice bodo mogle pri obnovi sodelovati le na ta način, da bodo sredstva, ki jih bo oskrbela javna oblast, s čim manjšimi stroški in popolnoma varno, dasi brez prevelike obličnosti, je med oškodovance

Naš škof vabi vse Slovence: Naj se zatečejo v varstvo sv. Jožefa!

Sv. Jožef je nebeški patron in zaščitnik naše dežele! Naši predniki so se, svoje življenje in svoje imetje postavili pod njegovo varstvo. So njegov praznik obhajali z vso slovesnostjo že prej, preden je bil ukazana za cerkev. Tudi nekatere sosednje dežele so si izbrale sv. Jožefa za svojega patrona.

Redko kdaj pa so naši predniki varstva in zaščite svojega patrona tako zelo potrebovali kot ga potrebujemo danes vsi Slovenci. Ker je patron slovenskih dežel, zato se k njemu zatečimo. Ohranimo se na našega patrona in varuha sv. Cerkev. Priporočamo mu svoje deželo, svoj narod, da nam pomaga ohraniti pravo vero, zaupanje v božje previdnost in ljubezen do Boga, ki se naj kaže v zvestem spojinjanju njegovih zapovedi, da nam sprost varnost in mir ter tudi milostno skrb za naše telesne potrebe in varuho naše domove in naše skromne infetije ter nas reši vseh nevarnosti, ki še groze.

Skupno se zatečimo pod njegovo varstvo, v skupnih prošnjah mu sebe, vse svoje rojake, ves naš narod priporočamo. V ta namen kliče naš škof dr. Gregorij Rožman vse Slovence, da ob prazniku varstva sv. Jožefa in njegovi osmini molimo za

gornje namene. Praznik varstva sv. Jožefa se obhaja dne 26. aprila. Ta dan se začenja torej osmina in se konča 3. maja.

V vseh cerkvah, kjer se redno mašuje, naj se v tej osmini opravi vsak dan sv. rožni venec in litanije sv. Jožefa ali zjutraj pri maši ali pod večer z blagoslovom. Zadnje tri dni, ko se že smarnice, pa se namesto rožnega venca in litanij priključijo lavretanskim litanijam daljša molitev k sv. Jožefu, ki se molji v oktobru pri rožnovenski pobožnosti.

Tisti, ki se ne morejo udeleževati te molitvene osmine v cerkvi, naj jo opravljajo zasebno doma.

Skozi stoletja smo se Slovenci zatekali k mogočnemu svojemu patronu sv. Jožefu, varuhu sv. Cerkev, tembolj se zatečimo danes, ko so nad nami tolikšne preizkušnje, zlasti pa z gorečim zaupanjem prosimo njega, da bi odvrnil vse zlo, ki ga prinaša komunizem od našega naroda. Pred sedmimi leti je tudi papež Pij XI. izdal okrožnico proti komunizmu na praznik sv. Jožefa in tako zaupal vse delo in uspehe boja proti brezbožnemu komunizmu temu mogočnemu varuhu in zaščitniku! Zaupajmo mu tudi mi!

KRATKE z vsega sveta

V Rimu je umrl Alessio Magni, generalni vikar jezuitskega reda.

Velikanski roji kobilic prihajajo od Rdečega morja v Sudan in v Egipt.

»Kosčna zmaga bo naša,« je izjavil ob pričetu seje tehnične komisije trojne zveze japonskih ministrski predsednik Tojo.

9 kg težak peklenški stroj angloameriškega izvora je odkrila papeževa švicarska garda v Sikstinski kapeli.

Angloameričani so zopet hudo bombardirali beograjske stanovanjske predele.

1401 židovskih advokatov je izključila madžarska advokatska zbornica.

Veliko poplave je povzročila te dni poplava v južnem delu pokrajine Buenos Airesa v Argentini.

V teku zadnjih dveh let so na Francoskem popravili 120.000 nemških ur.

Z dobrim nalivnim peresom je mogoče pri enkratni zalogi črniti napisati do 7000 besed.

V noči na 16. marec so angloameriška letala ponovno napadla bolgarsko prestolnico ter napravila večjo škodo.

Pri zadnjem zračnem napadu na Rim je bil ubit dolgoletni bivši ravnatelj lista »Giornale d'Italia« Virginio Gayda.

Samopomoč ljudstva proti komunistom

Zadnje mesece je komunistične tolpe na Dolenjskem začele pobijati nekake »Crna rokat«, kakor jim pravijo kmetje. Komunisti pa si niso na jasnem, kdo bi bili ti ljudje, kateri jih noč in dan preganjajo. V resnici je to dobro izvedena organizacija skrivne, tistih dolenjskih fantov in mož, ki si niso mogli prebiti do domobrancev ter so zdaj na avojo roko začeli robkati rdeče tolovaže. Komunistom gre to hudo na živce, kakor se glas uradno poročilo komunističnega špijonskega urada, katero je prišlo zdaj domobrancem v roke. Glas se takole:

»Centralna komisija VOS! Kakor smo že poročali, se je na Poljanah pojavila skupina 60 do 80 mož, ki se izdajajo za plavogardiste.

Dne 6. 8. 1944 je ta patrila v moči okrog 60 mož čakala v zasedi našega tovariša Drnovška Antona iz RO (Rajonskega odbora) Trebnje v vasi Videm pred njegovo hišo ter napadla njega in tovariša vojnega referenta Ovna Ivana iz vasi Vrhnovo. Tovarisa Drnovška so ubili, Oven pa je pobegnil.

Ponoči je ista patrila prišla iz St. Lovrenca, kjer je pri našem zaupniku pobrala meso devetih prašičev, last komunistov.

Pred gostilno Slajpah v St. Lovrencu je stal voz, naložen z usnjem, ki sta ga spremljala dva komunisti iz Cankarjeve brigade. Plavogardisti so konje, voz in usnje odpeljali, tovariša pa sta ušla.

Druga taka plavogardistična patrila je operirala v Trebnjem. Tam so ubili našega aktivista Zivca Miho, ki je bil v telof. centrali v Bilceji vasi.

Po izpovedi civilistov so iz vasi Dol. Praproče odpeljali tovariša Strklja Antona in še druge štiri aktiviste. Dne 8. marca 1944 so bili v Križišču na Gaberski gori in so imeli borbo z VOS bataljonom in komando mesta Trebnje.

Dne 9. marca 1944 so bili na Stari gori. V Razborah so vzeli tovariša Kastelica Franca in Starca Janeza, ki sta za nas nosila sol.

V okolici Sv. Križa so skupno pobrali vsega okrog 52 ljudi, naših aktivistov, moških in žensk. Naše patrile jih noč in dan zasedujejo, pa jim je delo zelo oteženo, ker si ljudje ne upajo in tudi nočejo dajati nikakih točnih informacij.

Komunistom gre skrivna akcija zelo na živce, posebno ker so sešli že v njihovo področje prav do Vel. Poljan.

Ljudstvo z zadovoljstvom spremlja razvoj dogodkov in komaj čaka, da bo vsa ribniška dolina očiščena komunističnih drhal. Ljudstvo hoče dati in živeti v miru, zato je tudi hvaležno onem, ki toliko žrtvujejo, da bo tudi ribniška dolina čimprej popolnoma osvobodjena rdečih ustrahovalcev.

Žaloigra istrskega Slovenca med komunisti

Ribnica je dobila domobranksko posadko, ki zdaj pridno čisti okolico. Zadnji čas je, da se morejo k njej zatekati nevarni prisilni mobiliziranci, ki so jih komunisti segnali od vseh strani slovenske zemlje. Zlasti dosti je okrog Ribnice prisilnih mobilizirancev s Primorskega in Istre. Ti kar v trumah beže k slovenskim domobrancem. Kaj so doživljali med komunisti, naj pove tale, ki je primorski rojak:

»Po mobilizaciji 8. februarja 1944 sem bil z manjšo edinicco poslan na Dolenjsko, kjer so me dodelili v VIII. brigado. V tem času, dokler se nisem sam vdal domobrancem v Ribnici, sem doživel največja razočaranja v svojem življenju. Stari komunisti so vedno pošiljali primorske prisilne mobilizirance v prve vrste, dočim so se sami krili v ozadju. V tem času sem izgubil mnogo svojih prijateljev. Vsi so šli v boj v zavesti, da se bore za slovensko stvar; ko pa so doživeli z mano vred pri rodni bratih tako kruta razočaranja, so radi umrli, ker je bilo s smrtjo konec njihovega trpljenja.

V Rakitnici pri Dolenji vasi sem videl, kako so komunisti ubili primorskega Slovenca, očeta treh otrok. Gašperja Angela, doma iz okolice Kozine v Istri. Ubili so ga, ker je dejal nekemu dolenjskemu stovarišcu, da njihova vojska po vsem tem, kar je doživel, ne more biti osvobodilna. Imenovan je pred smrtjo izjavil, da bodo njegovi otroci priključili maševanje zaradi groznih komunističnih početij nad narodom. Streljal ga je politikomisar, in sicer v tilnik. Nato so ga alekli do gola in si razdelili obleko. Zagrebati so ga morali sami primorski Sloveni.

Pri Sv. Gregorju so ubili štiri primorske Slovence, katerih imen se ne spominjam. Mnogo jih je padlo tudi v bojih, tako Zerjal Servo in Mirka, oba iz Boljunca v Istri, prvi je padel pri napadu na Ribnico, drugi pri napadu na Velike Lašče. Pri napadu na Velike Lašče sta padla tudi Tomaž Milan in Savron L., oba iz Boljunca v Istri.

Ni manj žalostne zgodbe so pripovedovali drugi prisilni mobiliziranci. Po vsem razočaranju so se takoj po vdaji priglasili k domobrancem, primorski Sloveni pa k Slovenski narodni straži na Primorskem.

Primorski prisilni mobiliziranci, ki so spoznali komunistične tolovaže, se zdaj priključajo domobrancem.

Kaj je NOVEGA

60 letnica matere petnajstih otrok

Zaplana, v aprilu.

Te dni obhaja 60 let življenja Možinova mama — Katarina Možina, roj. Zelezničnik, ena izmed najboljših in najbolj znanih mater daleč na okoli. Petnajst življenj je dala Možinova mama. Kaj se to pravi, naj preiščiš tiste one mestne srame, ki živijo v boljšem gnetenju položaju kakor pa naša kmetijska mati, pa so menda samo zalo na svetu, da dobro jedo in pijejo, niso pa vredne toliko, da bi dale življenje vsaj dvema otrokom. Koliko skrbi in brige je bilo treba, da so otroci dorasli. Toliko bolj je za kmetijsko mater, katere ima poleg otrok še vse gospodinjstvo delo na svojih ramah. Toda Možinova mama je prestala vse križe tega življenja in je ob svoji 60letnici čvrsta in čila kakor mlobena njenih vnukov. Daleč nekoli je mami tudi njena radodarnost in od Možinove mame odhaja roveč zadovoljen in bogato obdarovan. K šestdesetletnici voščimo Možinovi mami, naj ji dobrotni Bog da dočakati tudi 70 in 80letnico, v radost njenim otrokom in vsem, ki jo poznajo. Možinova mama: Bog Vas šil!

Sadite sončnice!

Kmetovalci, dvignite takoj seme sončnice pri svojem obilnem preskrbovalnem uradu in ga nemudoma posadite, kajti čimprej je posajeno, tem boljji je pridelek in tem boljše je pridelano zrnje. Te dni je zadnji čas za saditev. Naredba vrhovnega komisarja v Trstu o povečanju pridelovanja semena oljnih rastlin, ki je bila pred kratkim objavljena v časopisu, predpisuje za vsakega lastnika, najemnika ali drugega obdelovalca zemljišč obvezno saditev. Oni, ki zahtevam naredbe ne bodo zadostili, bodo kaznovani v denarju ali na prostosti.

Za osnovo proračunavanja, koliko semena je treba posaditi, da pridelamo ono množino, ki jo moramo jeseni oddati, naj služi navedba, da rodi sončnica v normalnih letih, ko lahko računamo vsej na srednjo letino, 1000 kg zrnja na 1 ha. V takih letih nam da posajeno seme približno stokratni pridelek. Ako moramo po uredbi oddati jeseni n. pr. 90 kg zrnja, posadimo 90 dkg, ako pa je treba oddati n. pr. 50 kg zrnja, posadimo sedaj 50 dkg semena, torej za vsak kilogram pridelka je treba posaditi 1 dkg semena. Sončnico sadimo na razdaljo 60 x 60 cm (v kvadrat), in sicer v vsako jamico po tri zrna. Pri prvem okopavanju poglobi rastlini, ki sta zrastle iz iste jamice, porujemo, najboljšo pa pustimo.

d Duhovniška imenovanja v goriški nadškofiji. Za župnika-dekana v Idriji je imenovan dosedanjí župnik Ivan Zagar. — Za vikarja-župnikovega namestnika v Komnu je imenovan Artur Zalegel, za vikarja-župnikovega namestnika v Kojškem Edvard Ferjan, za namestnika župnika-dekana v Devinu Friderik Filej. — Za vikarja-župnikovega namestnika v Podgori je prišel Ivan Res, za vikarja v Rihemberku Franc Srebrnič, za vikarja v Smartnem na Krasu Oto Panzer, za vikarja-župnikovega namestnika na Kalu pri Kanalu Jožef Kuzman, za devinskega prodekana Vinko Stante, za prodekana v Komnu Ivan Drašček, za prvega zaplana v Tolminu Vladimir Komac.

d Več mleka za otroke. Vodja koroških kmetov Huber je izdal na koroške kmetovalce poziv, v katerem priporoča zlasti posestnikom goveje Hivine, naj oddajajo več mleka nego doslej. Mleko je potrebno v prvi vrsti za mladino vseh starosti. V Nemčiji velja pravilo, naj odrasle osebe ne dobivajo nobenega mleka. Zlasti je prepovedano krmiti z mlekom mlade pujske. To razvado po kmetih je treba — pravi Huber — čisto odpraviti.

d Obvezno gojitve sončnice je odredil tržaški prefekt za vse občine tržaške pokrajine.

d Poljske miši so se izredno razmnožile lani v Kranjski gori in je nastala minulo jesen na polju ogromna škoda. Poljske miši predstavljajo zaradi mile sime prav resno nevarnost tudi za letošnje setev. Da bi škodljivca uničili, nastavlja poljskim lastim strupena zrna.

d 20 mariborskih deklet je obiskalo nedavno vojaško bolnišnico v Gradcu. Vsakega vojaka so dekleta obdarovala z zavitkom peciva, sladkarij in cigaret. So tudi deklamirala in zapela.

d Petdesetletnica poroke sta obhajala oni dan upokojeni železniški strojevodja Ivan Grum in žena Marijana. Na nanaša letal.

d Nemški minister za prehrano je izdal novo naredbo. Obraba se v prvi vrsti priti tistim rejcem, ki goje gosi, race, purane in zajce, čeprav ne pridelujejo sami nobene krme za te živali. Osebe, ki pridelujejo krmo, seveda še nadalje lahko rede male živali, toda samo v primeru, če so jih redile že lani. Na novo je reja malih živalic v Nemčiji popolnoma prepovedana.

d Na vzhodnem bojišču je padel junaške smrti ko je bil sestrelil 108 sovražnih letal stotnik nemške vojske Emil Bič.

d Za letošnji 55. rojstni dan Adolfa Hitlerja je izdal nemški poštni minister posebno znamko v vrednosti 54 in 90 pfenigov ter je v prodaji od 14. aprila do 15. junija.

d V nedeljo 16. aprila je minilo 50 let odkar je vstopil v službo nemške vojske mornarice veliki admiral Raeder, sedanjí inšpektor nemške vojske mornarice. Reeder si je stekel posebne zasluge pri zasedbi Norveške v letu 1940.

d Nesreča ne počiva. Posestnik na Rudniku Ivan Vidic je teko nesrečno skočil z železniškega voza, da si je zlomil desno nogo. — Prav tako pri skoku z vlaka si je v Notranjih gorah zlomil desno nogo 23letni krojač Ludvik Vehar. — V Grosuplju je padel in si zlomil desno ključnico 66 letni mlinar France Mlinar. — V Logatcu je spodrenila v hlevu in si zlomila desno nogo 55letna žena posestnika Marijeta Keržičeva. — V ljubljanski splošno bolnišnico so pripeljali iz Sapa pri Šmarju na Dolenjskem 6letnega Franceta Jagodica, ki mu je drobec granate močno poškodoval obraz. — Po životu se je močno opeknel z vročo tekočino 3letni sin književodje Centralne vinarne Joško Babnik. — Sin monterja mestne elektrarne, 9letni Pavel Mlakar, je na Matjanovi poti v Zgorzijskiški padel in si hudo poškodoval desno nogo.

d Električni tok je ubil dva konja. Na Grmu je hlapec pred pramniki vozil na vrt gnojnico. Ko se je vračal s konji domov, je zavezil na žico, ki je bila ponoči prestreljena. Električni tok je ubil oba konja.

Okrog sosedov

a V Zagrebu je te dni umrl bivši hrvatski finančni minister dr. Anton Filipantič. V bivši Jugoslaviji je postal po sklenitvi srbsko-hrvatskega sporazuma pomočnik finančnega ministra.

a Ljudske kuhinje v Srbiji. Ob navzočnosti okrožnega predstojnika so nedavno odprli v Šabcu dve ljudski kuhinji. V njih bo dobivalo redno hrano nad 700 oseb. V ta namen so dosedaj že v samem Šabcu zbrali nad 1 milijon dinarjev v gotovini in tudi večjo količino raznih živil.

a Blago za blago. Perutninska zadruga v Novi Gradski je pričela od kmetov nakupovati jajca po uradni določeni ceni. Kmet, ki odda omenjeni perutninski zadrugi 20 komadov jajc, lahko kupi v zameno 1 kg soli prav tako po uradni določeni ceni. Za eno jajce pa lahko kupi p. dve cigareti. Okoliško kmetško prebivalstvo je pravilno razumelo akcijo svoje perutninske zadruge ter ji oddaja tudi ostalo blago, ker zanj ne dobi samo plačila v gotovini, temveč tudi možnost nakupa za gospodinjstvo važnih potrebščin kakor sol. Na ta način je seveda močno prizadeta zakonita trgovina, kjer so morali kmetje plačevati za en kg soli od 800 do 1000 kun.

a 50 let srbskega zadrugaštva. Konec marca 1894 je bil v vasi Vranovo pri Smederevu ustanovljen občni zbor Kmetijske kreditne zadruge, ki je bila prva zadruga ustanovljena v Srbiji. Ustanovil jo je Mihajlo Avramović, ki je zdaj predsednik Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. V tej zvezi je bilo že v začetku stoletja včlanjenih 244 zadrug. Leta 1940 je bilo v zvezi 3687 zadrug, l. 1941 pa jih je ostalo v Srbiji 2337. Zdaj je število srbskih zadrug naraslo na 2626. Glavne zadrugašve ima tudi nekaj industrijskih podjetij, med katerimi so mlini na prvem mestu. Za napredek vseh panog srbskega kmetijstva imajo zadruge največje zasluge, uspešno pa se udeležujejo tudi v prospeh zdravstva in kulture.

a Hrvatski sadni pridelek. Hrvatska prideluje letno zelo veliko različnega sadja, a ka-

NOVI GROBOVI

† Domobranec Marij Bezljaj

Za boljšo bodočnost slovenskega naroda je žrtvoval svoje mlado življenje dijak domobranec Marij Bezljaj, star 19 let. V junjski borbi ga je dohitela smrt na položaju pod Turjakom. Vrliga fant, ki je s takim ognjem šel v boj v vrstah domobrancev, so pospremili njegovi prijatelji soborci ter njegovi dragi starši, bratje in sestra, oni četrtek ob pol treh popoldne v Devici Mariji v Polju, kjer so ga na pokopališču pri D. M. v Polju izročili slovenski zemlji, ki jo je tako ljubil. Slava njegovemu spominu! Preostale tolaži Bog!

V Kranjski gori sta umrli v kratkem presledku 90letna Marija Košir in njen mož Janez. — Na Jelici je zaspala v Gospodu Metka Dobnikar. — Na Jesenicah je za vedno zatisnila oči Matilda Kuharč roj. Lukež. — V Logatcu je zapustila solzno dolino 90letna vdova notarja in poslanca Alojzija Ivancič roj. Schlegel. — V Novem mestu je odšla po večno plačilo 54letna redovnica s. Marija Mira Ceglar. — V splošni bolnišnici v Mariboru je umrl dne 6. aprila bivši ravnatelj Spodnještajerske ljudske posojilnice Jože Trafenik. — V Belgradu je umrl Josip Povalec, finančni direktor v p. — V Domžalah je odšel v večnost bivši kranjski deželni odbornik 72letni dr. Ivan Zajec. — V Ljubljani so umrli: inšpektor fin. kontrole Anton Muc, višji kontrolor drž. železnice Ferdinand Babšek in njegova žena Fanika, krojaški mojster Kosta Anton, profesor glasbe Ivancič Avgust, sin šolskega nadzornika Danilo Močnik, Franc Deschman, zasebnik Marija Novak, Teresija Guzelj roj. Klementič, Ana Tschurwald, banovinski zdravnik v p. dr. Franc Čeh, bivša gospodinja v župnišču v Sori Franciška Kadiž, soproga trgovaškega zastopnika Antonija Sima roj. Radkovsky, posestnik Anton Laurič.

PRAVNI NASVETI

Prepoved lova. Oblast je izdala odredbo, ki proglašja, da je izvrševanje lova na ozemlju Ljubljanske pokrajine prepovedano.

Elektrotehnična obrt. J. Č. Z. Izpit za elektrotehniko boste smeli opraviti, ko boste dovrčili srednjotehnično šolo, elektrostrojni odsek ali drugo njej enako šolo elektrostrojne šole in boste opravili predpisani zaključni izpit ter nato najmanj pet let praktično delali v stroki.

Stroški za vzdrževanje hiše. T. B. M. Ker imate velike stroške za vzdrževanjem hiše, najemnine pa ne smete povisati, bi radi dosegli, da bi vam stranke povrnila vsaj del teh stroškov. Vprašate, kako bi to dosegli. — Stranke vam lahko prostovoljno povrnejo vzdrževalne stroške za hišo. Prisiliti jih pa k temu ne boste mogli, ker bi se taka zahteva smatrala za povznanje najemnine, ki je prepovedana.

Vsi za obnovo domovine

Domobranci poročnik in pisatelj Kociper je povedal te dni tudi to-le: »Treba bo mobilizirati vse narodne sile. Svoj delež k obnovi domovine bodo morali prispevati vsi njeni pripadniki, vsak na svoj način. Pri tej obnovi se morajo združiti vse sile slovenskega naroda okoli prezidenta generala Rupnika, ki se ni ustrašil prevzeti naše zgodovinske odgovornosti, ko je šlo za narodov obstoj. V bodočnost gledam jasno in sem prepričan, da bo izšel naš narod iz te borbe proti svojemu največjemu sovražniku komunizmu prečiščen in perolen, kakaj mladina si je postavila tri gesla: Bog, slovenski narod, slovenski dom.«

terim krije ne samo vse domače potrebe, temveč ga lahko v velikih množinah izvaža tudi v inozemstvo. Izvoz sadja predstavlja skoraj glavno postavko v hrvatski izvozni trgovini, kar potrjujejo tudi pravkar objavljeni podatki o izvozu lani pridelanega sadja. Hrvatska država je n. pr. lani izvozila različnega sadja v vrednosti 327,4 milijonov kun, napram 349,5 milijonom kun v letu 1942 in 77,5 milijonom kun v letu 1941. — Glavni odjemalec hrvatskega sadja je Nemčija (75%). Hrvatska ima danes na svojem področju 25 milijonov sadnih dreves.

Peter Bohinjec

POD KRIVO JELKO

POVEST

IZ ČASOV ROKOVNJAČEV

II
»In tu je moja.« se razvname komendski kaplan. »Tako živo bom naslikal žalostno stanje faranov in rokavahve tako opisal, da se kmetje morajo predramiti. In če se, pojdemo nanje. Ti pa, gospod Matevž, skrbi za to, da nam o pravem času sporočiš, kdaj se plašarji zberu pri Odemsu.«

»Ne boj se, Kajetan! Odemsov pastir je moj učenec in mi vse zaupa. Ta mi že pove, kdaj bo ugoden čas za napad.«

Čase so zažvenketale, gospodje so postajali veseli in Kajetan Huber je zapel svojo pesem:

»Otok bleški,
kinč nebeski...«

Na večer g. benefikat svojega dva gosta odpelje proti domu. Že od daleč se je čul ropot njegovega vozička, da so Lebarjevi gosti prihajali na prag in Mali Grog se je zaničljivo smejal, gledajoč za kaplanom z dvocevko:

»Tisti-le mladič nam puško kaže. Mu jo bomo pa vzeli.«

III.

Mrzel veter je pihal od kopastega krvavca. Ko potrkalo tisto nedeljo večer kaplan Huber na vežna vrata v župnišču. Na njegov glas odprine postrežnica zapah in župnik Franc Dolicelj ga pričakoval sprejme. Z živahno kretajo in srpi pogledom mu zastavi vprašanje:

»No, gospod Kajetan, kaj ste danes ukrenili na Brniku?«

»Odločno smo sklenili, gospod župnik, da napovemo vojsko rokovernjačem, pa ne samo napovemo, ampak tudi izpeljemo.«

»Vi ste mož za to, gospod Kajetan! Jaz vam stojim na strani vseh zadevah. Najprvo pa vam povem, kako sem jaz snoči plašarje ukani. Saj ste najbrže že kaj slišali.«

»Benefikativna Jerica mi je opoldne nekaj pravila, pa je rekla, da niste hoteli iti prebivati neke ženske na Mlako.«

»To je bilo tako: Jaz sem bil že v postelji, ko nekdo vrže peska na žipo moje sobe. Brž skočim k oknu in odprem. Pod oknom me neznani človek mlo prosi, naj grem hitro v sv. olje devat njegovo mater na Mlako. Meni se je takoj sumljivo zdelo, da bi bila kakšna ženska nadomda zbolela in zahtevam, naj mi pripelje dve verodostojni pričici, da je res bolna. Ali neznanec ni izpolnil moje zahteve. Grdo je zaklel in izgubil v noč. Danes dopoldne pa se res napotim na Mlako in se zglašim pri Urbanovčevih. Ali Urbanovka je bila povsem zdrava in ni nič vedela o boleznih. Nazaj greda po poizvedo, da je bil neznanec skoraj gotovo Hostnikov Janez in da me je čakalo na Gmajnici pet rokovernjačev, da bi me ubili.«

»Grozno! Celo sv. kramentov je poslušal v svojo hudobno, in tako hudobno namenel! Zdej pa res ni več časa za odlašanje. Sveto vojsko moramo napovedati tem hudobcem. Čestitam vam, gospod župnik, da ste jim srečno kašo izpi-

hali, ter se poslovim. Treba bo k večerji.«

»Sam sem z vami, gospod Kajetan, na življenje in smrt!« govori župnik Dolicelj za odhajajočim kaplanom.

Ta pa se obrne proti kaplaniji, kjer odloži puško, ogrne drugo sukno in odkoraka v benefikatovo hišo na večerjo.

Ob skromni večerji se pomenkujejo Glavarjev benefikat Miha Avguštin, zdravnik dr. Župan in kaplan Kajetan Huber. Pogovor se je sukal okrog dogodkov tistega dne.

Po večerji pa potegne benefikat iz miznice tarok-karte in prasuje ob igri svojo sestro:

»Jerica, ali si bile take-le vrste karte, ki ti jih je polagala tista mavarska Burkaša?«

»O ne, bile so manjše in manj jih je bilo. Na osem kupčkov jih je naložila, nazadnje pa so bili le še štirje kupčki. Na mojem kupčku je bila na vrhu kvarta, ki je pomenila veselje, na tvojem žalost, na gospoda doktarja kvarti je bil bolnik, na kvarti gospoda kaplana pa —«

»No, kaj je bilo, Jerica?« brž povpraša g. Kajetan.

»Ne upam povedati.«

»Le povej, Jerica, ne boj se. Jaz sem bil vojak in gledam tudi smrti mrzlo v obraz,« reče kaplan in vstane, kličoč: »Contra!«

»Uganili ste, gospod Kajetan!« strahoma pristavi postrežnica.

»Eh, to so prazne kvante, Jerica!« dodane benefikat. »Kaj se spuščas v pogovor s tako babnico, kakor je Burkaša.«

Tisti hip se začne plat zvona. Vsi skočijo po koncu postrežnica zavpije: »Jezus, Marija! Rokovernjači!« Gospodje pa planejo skozi vrata in teko po klanu proti cerkvi.

Tam pred kaplanijo je bila že zbrana gruča ljudi, ki so se jezili nad stražo. »Jurjevec, kako da so vam ušli!« se krega postaren možiček v kožuhi, Mencal s Klanca.

»Pa ga drži, če ga moreš,« odgovarja Jurjevec s Klanca, visok in

»Jurjevec, kako da so vam ušli!«

»Moj mož s puško na rami.« Mi smo prišli baš tam dol od graščine. Buc zapazi, da se nekaj zbližuje tam za cerkvem zidom. Brž stopimo za cerkev, ko se zunaj zidu začne piščalka. Iz kaplanije pa smukneta dva rokavahva in preden smo mi pritekli, že ni bilo nikogar več. Zbežali so.«

»Gadja zalega, mene so čakali,« se oglasi gospod Kajetan in stopi v kaplanijo. Prižge luč in se epomni Burkaše in njene kvarte.

»Smrt — contra!« zakliče tovarišema, ki sta ga spremljala in se zaničljivo zasmeje.

»Pazi, Kajetan, da te ne iztaknejo!« ga posvari benefikat.

»Stražo bo treba pomnožiti. Škoda, da nisem bil doma. Dvema bi bil že prahu natrosil v hrbet. Sicer pa lahko noč, prijatelj! Načrt bo treba še dobro preudariti. Naročita Jurjevcu, naj bodo še na straži. Plašarji se utesnejo vrniti.«

Tovariša sta odšla, gospod Kajetan pa je še pozno v noč čul in premljeval naklepe proti rokovernjačem, dokler ga ni zaspanec položil na posteljo.

Zunaj je bilo mirno, dokler ni petelin zapel, le šepetajoči pogovor ponočne straže je šumel ob pihanju vetra.

III.

Tam od Komende proti Bidersčici stopajo temni obrazi v temni noči. Fundekinega Grogga ali Malega Grogga s šepasto nogo že poznamo. Počasi se maje in ježno škriplje z zobmi nad ponesrečenim napadom. A tudi njegov spremljevalec na levi šepa in kolne drevo, raz katero je padel.

»Prokleta bruška, da si me polomila. Tako prijetno sem sedel na debeli veji in kukal skozi okno benefikatove hiše, koder so gospodje metali karte, da bi bil kar zavpil: Pagan ulitmo! Kar zavzoni plat zvona. Poskočil sem zviška na tla ter si izvinil nogo ali ka-li. Burkaša, ali nimaš nič mazila za mojo nogo.«

Tako je govoril šepajoči Hostnikov Janez z Mlake in se ozrl po ženski, ki je korakala z loncem na rami poleg velikega fanta Golobarja iz Kaplje vasi.

Nizko, zaraščeno grmovje se je razprostiralo pred njimi. Burkaša obstane, pa pravi:

»Zdej smo že na varnem. Kar lezi pod ta-le grm, Janez!«

Hostnik stegne svoje dolge pete po snegu in sezuje čevlji, ženska mu preplije nogo ob členku, sede tudi sama na tla in se upre s svojo nogo ob njegovo zdravo nogo, pa pravi:

»Janez, zdajle pa zamizite!«

In Burkaša mu potegne holno nogo obeh, da je kost zaškripala in ranjenec bolešno vzklilnil.

»Je že dobro, Janez! Noga je bila izvinjena!« reče ženska in potegne iz malhe piskerček z mazilom ter namaže nogo.

Hostnik zavije boso nogo spet v cunje in obuje čevlji. Spremljevalci so stali ob strani in se smejali spretni ženski. Ta pa pomaga Host-

niku na noge in spet počasi korakajo dalje, manevr si roke.

Bolj v ospredju sta stopala še dva moška. Eden je bil Kovačev Tine s Trate, mladenič z dolgo brado, drugi pa Glažarjev Jur iz Zapog, mežnarjev sin. Jezila sta se nad spremljevalci, ki so zastajali, in enomer obračala puške na ramah.

»Čisto sem mislil, da nocoj spravimo kaplančka s pota,« pravi Tine in zavije iz gošče na plan.

»Je zviti kakor kača,« doda Jur in se ustavi. »Ali naj počakava ali naj greva dalje?«

»Kaj bova čakala? Saj veš, da se bo Fundekin Grogga danes obotavljal, kar se bo mogel. Misli, da se bo pobahal s Huberjevo dvocevko pred Velikim Grogom, pa ne bo nič. Saj še jaz nerad stopim pred harambašo, ker prihajame praznih rok.«

»Kaj se hoče? Ukori nam ne uide. Kar zavijva jo v jarek.«

»Janez, zdajle pa zamizite!«

Za Grmovjem se vleče dolg jarek, zvan Sidole. Začenja se pri Vodica in sega do Vogljan. Na eno stran jarka meji vodiška fara, na drugo komendski in za njo cerkljanska. Jarek je zaraščan in semintja lomijo v njem mlinске kamne. Pravijo, da je reka Kokra nekdanj po ti strugi tekla in da se je pri Povodju stekala v Savo. Ndaleč od Sidol vede skozi gozd lepa, ravna in široka cesta z jarki ob straneh. To je stara cesta, najbrž rimska, ki je šla iz Drnovega skozi Zejo v Voglje in odtod v Kranj.

V tem sidolskem jarku so imeli rokovernjači svoje zavetišče. Ker se Veliki Grogga po smrti kapitana Vranjeka ni več čutil varnega v Udmen borštu, se je s svojo množtevno družbo preselil v Sidole. Le Tacman je kot domačin s svojo skupino gospodaril in pebaril okrog Tenetiš.

Tisto noč je bilo kurjavišče v Sidolah. Od blizu in daleč so prihajali rokovernjači in križarji, malharice in plašarice.

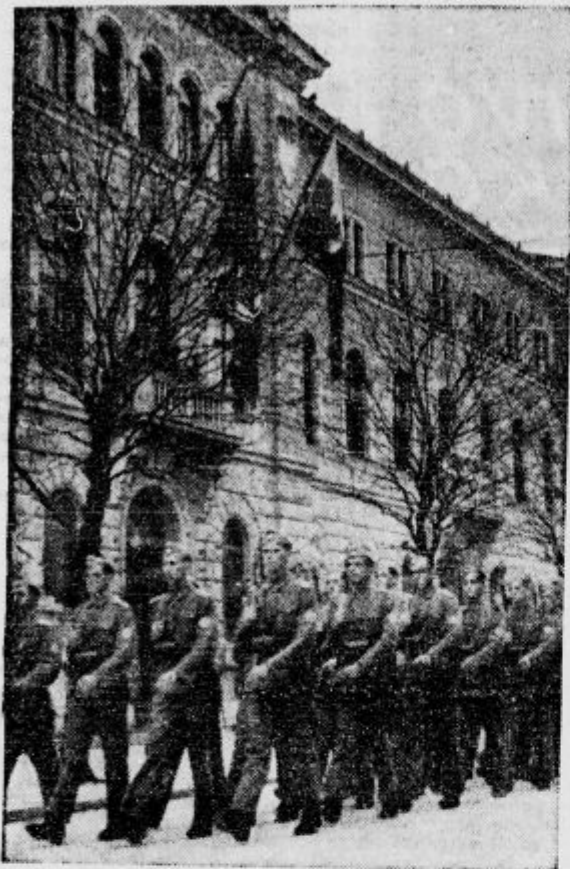
Kovačev Tine in Glažarjev Jur sta že od daleč zapazila velik ogenj, poleg ognja pa z lubjem napravljeno streho. Da bi potopila žakost in obenem naznanila prihod, začne ta peti:

»Rufa nas dernica:
karnovo večro sem spalal
Karnova večra je bonova,
oj bonova!«

»Kliče nas deklica: Mesno juho sem skuhala; juha je dobra, oj dobral!«

Korakamo v nove čase

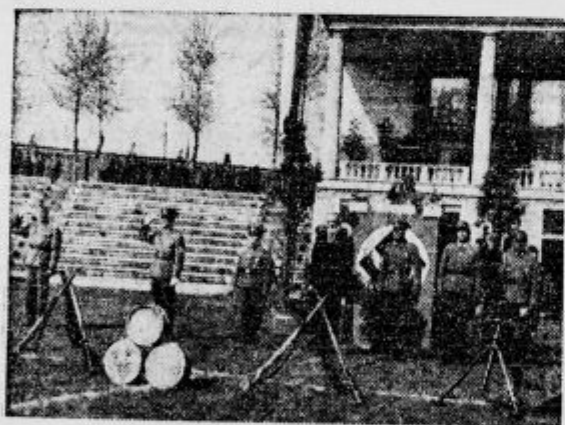
Za svobodo Slovenije in Evrope proti boljševizmu

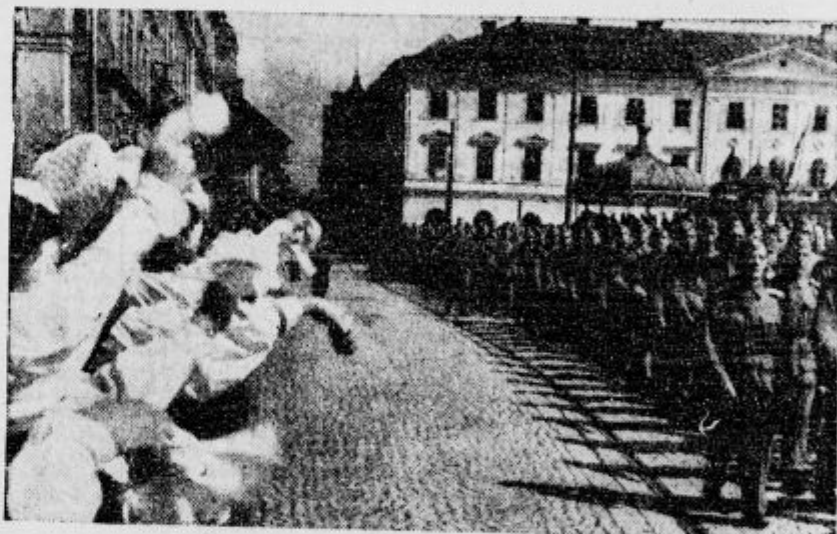
Domobranska vojska defilira pred dvignjenima zastavama

General Rösener, predsednik Pokrajinske uprave general Rupnik in poveljnik domobranstva podpolkovnik Krener ob mimohodu domobranstva na Kongresnem trgu

Med slovesno zaprisego na Stadionu

Narodne noše pozdravljajo domobrince na Kongresnem trgu

Slovenske deklice deli domobrancem šopke

Domobranska godba v sprevodu

86

Ko sem že nadalje opazoval s pomočjo daljnogleda morsko gladino, sem zagledal proti jugo-vzhodu, v razdalji dveh ali treh milj zasidrano ladjo. Kolikor sem mogel ugotoviti iz daljave, je bila to angleška ladja in sicer ena izmed dolgih, ki so mi bile dobro znane.

Kako naj opišem moje razburjenje? Zdelo se mi je, da bom zblaznel. Joka sem od veselja, trepetal in nisem mogel spregovoriti nobene besede. Po tolikih letih brezplodnega čakanja, in praznega upanja sem nenadoma zagledal tako blizu angleško ladjo! Je torej prišel dan mojega osvobojenja? ... To pot sem bil jaz ko blazen. Ko je Petek videl, da se smejem in jokam obenem, je bil ves ginjen. Razumela sva se in se objela.

»Daljnogledom sem pogledal v smer, ki mi jo je pokazal Petek.

Ko sem se nekoliko pomiril, sem začel razmišljati. Kako to, da je prišla angleška ladja semkaj? Saj navadno naše ladje niso nikdar plule tod. Viharjev že dolgo ni bilo. Kaj torej? ... Vzbudila se mi je bojazen, da bi prišel z dežja pod kap. Čeprav nisem bil praznoveren, sem vendar kmal neko temno slutnjo, zato sem rekel Petku, da morava biti zelo oprezna.

Čoln se je medtem bližal in plul ob obali, kakor da bi iskal primerno mesto, da pristane. K sreči tisti, ki so bili v čolnu, niso videli izliva reke in pristali v majhnem zalivu, v razdalji kake pol milje od najinega skrivališča.

Ko so se mornarji izkrcali, sem jasno spoznal, da so bili po večini Angleži. Eden ali dva sta morda bila Nizozemca. Vseh jih je bilo štirinajst; trije so bili brez orožja in zdelo se mi je, da so zvezni. Zdelo se mi je, da je eden od teh s kretnjami izražal bolelost, prošnjo, obup, kolikor so mu dopuščale vezi, s katerimi je bil zvezan.

Ta prizor me je silno razžalostil in nisem vedel, kaj naj si mislim.

»Beli pojeste bele« mi je ves prestrašen zašepetal Petek.

»Nikakor ne!« sem odvrnil odločno: »Beli ljudje ne jedo človeškega mesa.«

Vendar pa nikakor nisem mogel uganiti, kaj naj to pomeni in kaj se

bo zgodilo. Bodo te tri morda umorili? Zdelo se mi je res tako, ko sem opazil, da je eden izmed zločincev (saj jih nisem mogel imenovati drugače) dvignil nož nad glavo enega izmed jetnikov. Oba s Petkom sva strepetala. Z veliko težavo sem ga zadrževal, da bi ne zagrešil kake nepravdnosti, ki bi naju pogubila, ne da bi mogla komu kaj koristiti. Žel mi je bilo, da nista bila več na otoku Španec in Petkov oče. Tedaj bi niti za hip ne okleval in bi napadel razbojnika.

Videl sem, da so se enajsteri oddaljili in pustili samo one tri nesrečneže. Morda so si hoteli ogledati otok. Vjetniki so nepremično obsedeli na kraju, kjer so jih pustili. Zdelo se je, kakor da bi bili izklesani.

Tedaj sem se spomnil strašnega dneva, ko sem se sam znašel na tej obali, ko se je že nočilo in sem se bal divjih zverí. Zato sem prav dobro razumel te tri nesrečneže, ki so od časa do časa dvignili glave, pogledali okrog sebe, vzdihnili in zopet sklonili glave na prsi.

Izkrcali so se ob času plime. Medtem ko so odšli v notranjost otoka, pa je nastopila oseka in čoln je ostal na suhem v pesku.

V čolnu sta ostala dva moža na straži. Kakor sem zvedel pozneje, sta se napila žganja in zaspala. Ko se je pozneje eden od njiju zbudil in zapazil, da je čoln na suhem, je na ves glas poklical tovariše, ki so se oddaljili. Ti so nemudoma prihiteli. Toda čeprav so napeli vse sile, niso mogli premakniti čolna z mesta, tako globoko se je zaril v pesek.

Čez nekaj časa so se zopet oddaljili brez orožja in eden izmed njih je začel peti. Po pesmi sem spoznal, katere narodnosti so.

Osvoboditev jetnikov

Neznani mornarji so torej nameravali počakati na plimo, da se vrnejo na ladjo. Morali bodo torej čakati celih deset ur. Medtem se bo približal večer, ter se jim bom lahko približal, kaj izvedel in Bog ve? ...

Medtem sem pripravil orožje zase, za Petka in za one tri nesrečneže, ki sem jih sklenil osvoboditi.

Nameraval sem počakati, da nastopi noč. Ko pa sem okrog dveh popoldne ugotovil, da se je čedna družba oddaljila in izginila v gozdu, kjer je brez dvoma legla v senco k počitku, kajti na obali je bilo strahovito vroče, sem se odločil, da poskusim nemudoma izvesti načrt. Do zob oborožena in z nekaj puškami in samokresi v rokah sva se Petkom približala jetnikom, ne da bi naju opazili.

»Kdo ste, dobri ljudje?« sem jih vprašal v španskem jeziku. Ne vem čemu sem jih nagovoril po špansko, čeprav sem vedel, da so Angleži.

Ob nepričakovanem pozivu so planili pokonci ter gledali pazljivo in nezaupno okrog sebe.

»Nikar se ne bojte,« sem pristavil: »sva prijatelji sem, kristjan. Kdo ste?«

Niso mi odgovorili. Hotelo so že zbežati, ko sem jih nagovoril v angleščini in ponovil prejšnje vprašanje. Razumeli so me in se pomirili. Eden izmed njih me je vprašal:

»Ali prihajate iz nebes?«

»Vse dobro prihaja iz nebes,« sem odgovoril. »Tudi jaz sem Anglež. Povejte mi, zakaj so vas privedli sem?«

»Preveč časa bi bilo treba, če bi vam hotel povedati vse,« je odgovoril neznanec. »Naši morilci niso daleč in se bodo morda kmalu vrnili. Povem vam samo na kratko, da sem kapitan ladje, ki je zasidrana tam zunaj na odprtem morju. Posadka se mi je uprla. Zajeli so me in odvedli semkaj. Od mojih tovarišev je eden moj prvi častnik, druga pa potnik, ki me je branil.«

»Kje so zdaj oni malopridneži?« sem vprašal.

»V gozdu. Brez dvoma spijo, ker jih ne slišimo več petk.«

»Imajo orožje?«

»Dve puški. Ostalo so pustili v čolnu.«

Tedaj sem pomislil, če bi ne bilo najbolje, da planemo nad speče in jih pokončamo. Ob tej misli sem se zgrozil; načrt se mi je zdel preveč podel. Vprašal sem zato kapitana, če bi se ti ljudje vdali, če bi jih obkolili s puškami v rokah in jih pozvali k predaji.

Kapitan mi je odvrnil:

»Razen dveh zločincev, ki so zapeljali ostale, se bodo vsi takoj predali.«

»Dobro. Zdaj pa se umaknimo na varneši kraj, da se dogovorimo.«

Rečeno storjeno. Umaknili smo se za majhno vzpetino, kjer smo se lahko skрили med gostim drevjem.

Tukaj sem povzel besedo:

»Nasprotnikov je enajst, a so brez orožja. Nas pa je pet, a smo vsi oboroženi, kajti vsakemu bom dal puško in samokres. Če nam uspe, da jih neopaženo obkolimo, jim preprečimo beg

in prisilimo k predaji. Postali bodo naši ujetniki, vi pa boste prosti. Toda na to stavim dva pogoja. Dokler ostajate na otoku, mi morate biti podložni. Na moje povelje morate odložiti orožje, ki vam ga bom zdaj izročil. Ničesar ne smete storiti brez mojega dovoljenja. Podložni mi boste in pokorni, kakor je pokorna zvesta posadka svojemu kapitanu. Drugi pogoj pa je, da boste odvedli mene in mojega služabnika brezplačno na Anglesko, če se nam posreči, da si zopet osvojimo ladjo.«

»Gospod,« je dejal kapitan, prekrizal roke na prsih in sklonil glavo,

Ob nepričakovanem pozivu so planili pokonci ter gledali pazljivo in nezaupno okrog sebe

»moja ladja vam je na razpolago zdaj in vedno.«

Vsi trije so prisegli, da sprejmejo pogoje, ki so se jim zdeli popolnoma upravičeni.

»Dobro torej,« sem zaključil in nadaljeval:

Tukaj imate puške in strelivo. Zdaj vam razložim svoj načrt. Dva izmed vas bosta šla z menoj okrog gozda z desne strani, tretji pa bo z mojim zvestim služabnikom odšel na desno. Združili se bomo v krog in se previdno približali spečim. Kakor hitro jih zagledamo, se skrijemo za drevo ali pa se vržemo na tla. Kot znak bom ustrelil s samokresom v zrak in tedaj bomo planili na njih. Obstali bomo v razdalji kakih trideset korakov z namerjenimi puškami. Pozval jih bom, naj se vda. Če se bodo vдали, prav.

Kapitan je planil k njemu in ga udaril s puškinim kopitom po glavi.

Kmečki dom

Ing. arh. Ogrin Gustav:

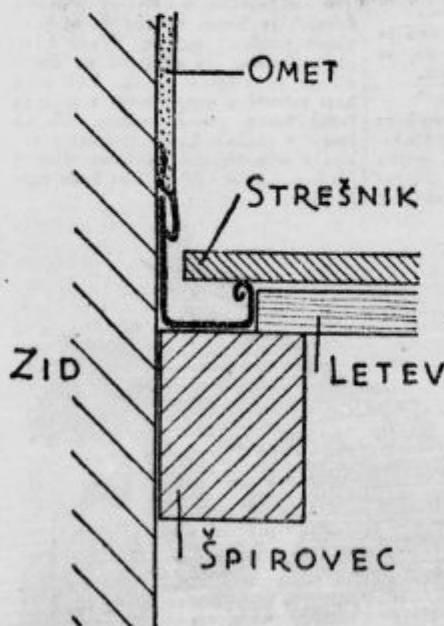
Hišna vlaga

(Dalje.)

2. Hišne poškodbe.

Obod stavbe, to so zunanji zidovi in streha, naj bi ščitili prostore in stanovanke pred vročino in mrazom, pred viharjem, hrupom in vlomom, pa tudi pred dežjem in enegom. Če je ta obod poškodovan ali če je pomanjkljivo napravljen, prodre v poslopje vlaga, ki ogroža obstoj stavbe ter je nevarna tudi stanovanjem, kakor je bilo omenjeno. Take poškodbe je treba brez odlašanja takoj popraviti, četudi jih je včasih težko najti. Vlaga se namreč čisto pojavi povsem drugje kot pa je poškodovano mesto. V naslednjem so navedene nekatere najobičnejše poškodbe in možnosti zamakanja zaradi pomanjkljive izvedbe:

Na strehah so nekatera mesta posebno občutljiva. Pri kritju streh je zato predvsem na teh mestih paziti na pravilno in brezhibno izvedbo. Taka občutljiva mesta so zlasti strešne globeli (uvale, žlote), prav posebno one ob strešnih tlinih (erkerjih, pomolih), strešicah in dimnikih. Čim več globeli ima kaka streha, tem večkrat je treba klicati krovača za popravilo. Najboljša gradnja takih občutljivih mest je vedno najcenejša. Tu varčevanje ni umestno. Pri lepenkastih in pločevinastih strehah so globeli navadno iz istega gradiva, pri opečnih in cementnih strešnikih, kakor tudi pri škrlju pa je bolj priporočljiva uporaba cinka. To velja zlasti tedaj, če se strešina dotika navpične stene, dimnika itd. Ob neposrednem stiku nazadnje navedenih kritin na navpične ploskve se namreč zaradi posedanja otreša kaj kmalu pokažejo poškodbe, skozi katere zamaka voda poslopje.

STIK OPEČNEGA KROVA S STENO

Zlebovi in odtočne cevi naj bi zbiral s strešin odtekačo vodo ter jo varno odvajali na tla ali v kanal. Pri zlebovni padcu 1:200 (na vsak meter dolžine pol centimetra padca) ter pri zadostnem številu odtočnih cevi je spočetka vse v redu. Pozneje pa se zlebovi in cevi čisto samsa s razno mrazom, drobi, listjem, pri lepenkastih strehah s

smolo, pozimi pa celo zamrznejo. Voda se ne more v redu odtekati, teče čez zlebove in zamaka poslopje. Ščasoma razpada tudi cink, ki ga razkaja predvsem v dimu se nahajajoča žveplena kislina. Zlebovi in cevi puščajo in voda zopet namaka zidove. Take poškodbe je čisto prav težko ugotoviti. Navpične, odtočne cevi tudi ne smejo biti preobremenjene. Deset metrov vodoravnega zlebu za eno navpično cev povsem zadostja, kajti kapnica, ki jo cevi ne morejo dovolj hitro odvesti, si kaj kmalu poišče druga pota in pribaja v poslopje.

Zlebovi in cevi se posebno radi zamaše pri strehah, kritih s pokatranjeno strešno lepenco. Katran ima namreč zelo nizko tališče, nekako med +20° in +40° C. Če pri zmerni sončni pripeki odteka katran s strehe ter polni zlebove in cevi, da voda zastaja in zamaka hišo. Zato je bolj priporočljivo uporabljati za take strehe nekaj dražjo bitumna lepenco. Bitumen, ki sestoji v glavnem iz naravnega asfalta (zemeljske smole), pa se topi šele pri 60° C, ne postane v mrazu krhek in ne izhlapi tako kmalu. Zaradi tega vzdrži bitumenski premaz strehe vsaj pet let, medtem ko je treba katranastega obnoviti vsaki dve leti.

Velika nevarnost zamakanja hiše obstoji tudi ob kapu položnejših streh, in to zlasti pozimi, ko je streha pokrita s snegom ter voda v zlebovih zamrzne. Če so take strehe poleg tega še ogrevane, kot je to pri stanovanjih, ki imajo za strop toplotno slabo zaščiten streho, je zamakanje hiše neizogibno. Tu pogosto tudi najekrbneje premišljena konstruktivna izvedba ob kapu ne zadostja, temveč je treba s dobro toplotno očitvijo (izolacijo) stropa preprečiti taljenje snega na strehi ali pa se mora sneg s strehe sprosti odmetavati.

Pogosto zamaka hišo pri oknih in zunanjih vratih. Tu zavisi zatesnitve predvsem od skrbne izdelave in od kakovosti uporabljenega lesa. Pri uporabi svežega lesa se ob pripravi pozneje tvorijo špranje in rege, ki propuščajo dež. Proti dežju z vetroom so odpornejša na ven se odpirajoča okna, ki pa jih seveda tudi ni mogoče poved uporabljati. Za izboljšanje spodnje pripre na noter se odpirajočih oken je priporočljivo namestiti poseben kovinski robnik, zlasti tak, ki omogoča tudi odtok vode. Da zavarujemo okna in vrata pred poškodbami vlage, nemara brezpogojno vzdrževati v dobrem stanju zlasti njih zunanji oplotek.

Posebno občutljiva točka, kjer voda navadno uhaja v poslopje, je prag balkonskih vrat. Na skrbno izvršitev takih vrat je treba polagati največjo paznjo.

(Dalje priložila.)

Iz življenja za življenje

Dvanaajst bratov

Neka pravljica pripoveduje, da je bilo enajst bratov, ki jih je začaralo rojstvo sestrice, katere jih je potem šla iskat, da bi jih našla in razčarala. Hodila je in hodila in prila že nekam čisto blizu, ko je našla v vrtcu dvanaajst belih cvetov in jih utrgala. Da bi jih poklonila svojim bratom. Pa je pristopila stara ženska in rekla: »Otrok, kaj si pa napravil? Ti cvetovi so bili tvoji bratje, ki so se sedaj zavoljo tega za vse večne čase spremenili v črne kavrane...« A deklica se je razjokala in je vprašala: »Li res ni sredstva za njih rešitev?« »Ne, ni ga na svetu!« — je rekla starica — »to so pravi, bilo bi, a je tako hudo, da ti tega ne moreš storiti. Ti bi morala sedem let molčati in se ne smela nikdar zasmejati. Če bi se le eno samo uro pred rokom oglasila, bi bilo vse izgubljeno in tvoji bratje bi naglo pomrli.« Nato si je deklica rekla v srcu: »Jaz pa vem, da odrešim brate.«

Šla je sama v velik gozd in tam je prela. Našel jo je kralj, vzel s seboj v svoj grad, in tam je postala kraljica, dasi je bila nema. Tako je preživela nekaj let poleg nje, dokler je niso začeli obrekovati, da je čarovnica. V začetku kralj tega ni verjel, potem pa le, in je dovolil, da jo zažgo na grmadi. Ko je bila privezana k stebri in so se plameni že lotili njene obleke, je ravno potekel zadnji trenutek tistih sedem let. V zraku je zasumelo in priletelo je dvanaajst kavranov, ki so se spremenili v brate; kakor bi trenil so razdrili grmado in raztrgali vrvi. Kraljica je spregovorila in odkrila kralju tajnosti molka. Vsi so se s kraljem vred neznansko veselili.

Povejte mi, se li godi samo v pravljicah, da rešuje sestra brate s molkom, ali pa je to mogoče tudi v resnici? Se li res da človeka rešiti s molkom, to se pravi, je mogoče rešiti ga grde razvade s molčanjem? Ako je brat na primer nasilen in oblasten, da ga družba ne more prenašati, kar je vsekakor slabo za njegovo uspevanje v življenju, — ga li more sestra rešiti? Gotovo, ona bi to mogla storiti, ako ima toliko ljubezni in moči, da se žrtvuje. Kaj bi morala žrtvovati? Nič drugega kakor to, da pri prepriču ne bo imela zadnje besede. Tudi ako je pravica očito na njeni strani, naj modro umolkne. O, kako bo brat osramočen, ko se bo malo pomiril! Tak postopek ozdravi tudi najbolj trdokožnega trmoglavca. Morda traja to sedem let, kakor je bila rekla ona zagonezna starica. Težko je, a kdor vzdrži. — zmaga.

Ne bojte se, da bi brat pri vsakem prepriču, ko bodele umolknil, mislil, da ima on prav, zato ker vi molčite. Ne, vsak človek ve nekako, kdaj nima prav, kdaj se je prenašal in zaletel, in kdaj se je nelepo obnašal. Zato je slavni Dante v svoji pesnitvi v Peklu zadevo tako prikazal, da ni treba, da bi pogubljena vodila po peklu hudici, ker vsak že sam ve, kako je grešil, in kje mu je primerno mesto za kazen. Na zunan pa ima seveda vsakdo slabost, da neče priznati, da je krivčen. Ako se bori sestra za pravico in trdovratno trdi svojo, se tudi brat zagriže v svojo trditve, in — potem ne bo konca. To je strašno. Ste že kdaj slišali skozi okno, kako se dva prepirata? To je najgrša reč na svetu. Nekateri pa se pripravijo vse življenje h ko umrejo, menda ne vzdržijo v grobu. Nemara zapuščajo duhovi grobove ter se srečavajo kje v močvirju, da bi se brez motnje pripravili: »Halobum...«, »Halobum...« Brez konca in kraja. Molk pa bi jih rešil.

Častnikova oporoka

V Londonu je umrl svoj čas poročnik angleške vojske Rihard Laybourn. Zapustil je svojevrstno oporoko, ki je določala, da prejme poveljniki polka, pri katerem je poročnik služil, 3000 funtov gotovine. Denar se ima hraniti. Vsako leto na rojstni dan Laybournjeve se morajo vojniki pogostiti iz zapuščinskega denarja. Vojaki potemtakem vsako leto 17. maja dobijo približno v jedi, mero piva in zavitek cigaret. Nadaljnja vsota v znesku 500 funtov je namenjena oficirjem tega polka. Na dan 31. marca in 1. oktobra vsakega leta vsak oficir polka na račun te vsote dobi steklenico penete vina.

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHELA

82

»In ti si mu verjel? Izrael, Fabijev sin; namesto, da verjameš besedam norca, mi raje pomagaj kaznovati Savla.«

»Zarotniki.«

»Lizija ga ni hotel pripeljati pred veliki zbor in nihče ne more vdreti v trdnjavo.«

»Ovadijo Lizija namestniku. Savel ne sme živ iz Jeruzalema. Toda še prej mi dovoli, da vidim Rahelo.«

»Videl jo boš, ko Savla ne bo več med živimi.«

»Hočem jo še danes videti,« vztraja Izrael, ki so ga mučili dvomi.

»Ne smem popuščati obvez naših očetov, marveč varovati jih.«

»Kot veliki duhovnik imaš ti oblast.«

»Pa nočem popustiti, osobito ne zdaj, ko hočejo kristjani, — Adonaj jih kaznuj! — zmanjšati vpliv Svetega Gospodovega...«

»Nihče ne bo zato zvedel.«

»Videl jo boš, ko bom kontal to perečo zadevo.«

»In ako bi ti rekel: Daj, da jo vidim, ali jo odklonim in bom tvoj tekmeec in sovražnik?« zloguje Izrael.

Ali naj Ananija prizna, da je bči zbežala, ali da je ugrabljena? Ne zdi se mu prikladno. Hoče pridobiti na času.

Stori kakor hoče: toda glej, prosim te, da bom moral v tem slučaju objasniti vzrok najinega preloma in ne vem, ako ti bo všeč, ako bom rekel, da si zato postal moj tekmeec, ker ti nisem dovolil videti svoje hčere na dan pred vajino zaroko,« pripominja z grožnjo. Izrael omahuje. Gotovost, s kakršno je Ananija govoril, je vzbujala spoštovanje. Ni bilo izključeno, da je Rahela zares v očeti hiši, pa je povedal Ananija Ozeju, da je zbežala, da se iznebi tega nadležnega. Tudi Ananijeva grožnja je zalegla. Starček je bil zmožen, da jo uresniči. Miroval bo do zaroke, ki se mora izvršiti tekom par dni.

»Bom počakal. Toda gorje ti, ako si me prevaril,« vzkligne Izrael.

»Nikar nič ne sumiš. Zdej mi pa pomagaj, da uničimo Savla,« odgovori Ananija.

Oba moža sta dolgo razpravljala o Savlu.

21. poglavje.

Izrael grozi.

Lizija se je odločil, da se iznebi jetnika, ki mu je delal toliko skrbi. Pokliče dva stotnika ter jima reče:

»Od tretje nočne ure imajta pripravljenih Oba stotnika sta bila presenečena nad tako vojaško pripravo.

»Skoro petsto mož za samega Pavla, tako malega, suhega in slabotnega. On se gotovo ne bo upiral. Ali ne bi zadostovali štirje,« pripominja Apolo, poganski stotnik.

»Imam vse polno vzrokov zato, bojim se namreč, da bo spremstvo na potu napadeno,« odgovarja tribun.

»Njegovi bratje po veri so preveč pokorni oblasti, da bi se poslužili nasilja. On sam ne bi sprejel svobode za to ceno,« pravi krščanski stotnik.

Lizija se lahko nasmehne. Vedel je, da junški tribun občeje s kristjani, pa se ni za to zmenil. Ni ga hotel ovirati, osobito ne zato, ker so mnogi bili naklonjeni judom in njihovu nauku. Slavne osebnosti iz Rima in iz pokrajine se niso sramovale občeati z judi in mnoge plemenite gospe so bile vpisane v sinagoge, kot goreče prozelitke, obiskovale zborovanja in častile izraelskega Boga. Cesarški dvor je bil za zglede. Jude so bili tam skoraj vsesmočni. Zakaj bi on zabranjeval v Jeruzalemu, kar se je nemoteno vršilo v Rimu; zakaj bi se protivil, ako se je eden njegovih stotnikov oklenil vere, ki so jo trpeli v Rimu? Zanj

1 To je od devetih zvečer naprej.

dvosot vojakov, da pojdejo do Cezareje, in sedemdeset konjenikov in dvesto grelcev; tudi živinca pripravita, da posade nanjo Pavla in ga vročno pripeljejo k poglavarju Feliks.

so bili judje ali kristjani eno in isto: dva toka, ki sta se malo razlikovala v nekaterih stvareh; pač pa enaka v istih zmolah.

»Ne bojimo se njihovih prijateljev, marveč toliko bolj njegovih nasprotnikov,« odgovori tribun.

Stotnik se prezirljivo nasmehne.

»Njegovi sovražniki so strahopetni kot vsi judje. Znaajo pripraviti zasedo, ne upajo si pa napasti odkrito,« pripominja.

»Stirideset od njih se je zarotilo proti njemu.«

»Deset naših jih bo znalo zaustaviti.«

»Druhal, ki je včeraj razsajala je drugo.«

»Pa nas ni bilo več kot štirideset, in smo jim ga vendar iztrgali iz rok.«

»Ubogaj!« ukaže Lizija, ki je hotel biti gotov. Umakne se v svojo sobo, vzame kos pergamenta, pomoči pero in piše. Pisal je vzdihovaje. On ni bil mojster v umetnosti peresa.

Klavdij Lizija, odličnemu poglavarju Feliks: pozdravi tega moža so judje zgrabili in ga hoteli umoriti; nastopil sem z vojniki in ga otel, ker sem zvedel, da je Rimljan. In ker sem hotel zvedeti krivdo, katere so ga dolžili, sem ga pripeljal pred njihov veliki zbor. Našel sem, da ga tožijo v vprašanjih svoje postave, da pa ni na njem nobene krivde, ki bi zaslužila smrt ali ječo. Ko pa mi je bil naznanjen naklep zoper njega, sem ga takoj poslal k tebi, obenem pa naročil tudi tožiteljem, naj o njegovi zadevi govorijo pred teboj. Zdravstvuj!

Popoldne se je odpravil krščanski stotnik v Pavlovo celico in mu sporočil tribunov sklep. Pavel ga je prosil, naj to sporoči Pavlinu:

»Povejte Luku in drugim, da gredo za mano v Cezarejo, ker bom potreboval njihove pomoči,« ga je rotil.

Pavel je bil bolan; ubogi apostol je potreboval pomoči od drugih. Tako poniževalno je bilo zanj, da je bil odvisen v svoji boleznosti od skrbne nege svojih učencev; bil je to angel satanov, ki ga je bilal in mu ni dal mira. Trikrat je prosil Gospoda, da bi bil rešen boleznosti, kakor je Odrješnik trikrat prosil, naj bi šel mimo kelih trpljenja, da mu ga ne bo treba izpiti; trikrat je zato pristavil z Učenikom: Ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi; in trikrat mu je Gospod odgovoril: »Zadošča ti moja milost, ker čednost se izpopolnjuje v trpljenju!«

Stotnik je poslal sla k Pavlinu, ta pa je to sporočil Luku. Ko je stotnik povedal tudi uro odhoda ob tretji nočni straži, to je ob udarec med drugo in tretjo uro, so Pavlovi tovariši sklenili pričakati na potu v Cezarejo odhoda jetnika in spremstva in se jim pridružiti, da bodo pomagali ljubljenu učitelju.

Ko je Pavlin odhajal od Luke, je vzel odkritje, ki je vzbudilo njegovo pozornost, pa ga tudi nekoliko prestrašilo. Vse mesto je razpravljalo o ropu Ananijeve hčerke, ki so ga pripisovali staremu Izraelu, Fabijevemu sinu. Krojač Finces je bil raztrosil novico in zlobni jeziki so se trudili, da se je še bolj razširila. Ta večer so bili le prav redki v Jeruzalemu, ki bi tega ne bili vedeli.

Prinesel je to novico ženi, ki ni pokazala nobenega strahu.

»Bolje tako. Izrael je kaznivan, ker je odklonil zvesto Tamaro in Ananija bo toliko raje priznal zakon hčere z Natanaelom.«

Pavlin pa ni bil tega mnenja.

»Ananija bo zdaj toliko bolj trmast kot prej, da se izmiri s hčerjo,« pristavi, »še bolj jo bo zasovražil, ker bo poskušal Izraela; ni pričakoval take sramote od njega.«

»Bomo videli,« odgovori žena.

Ananija res ni vedel, kam naj se obrne. Povedal je bil Izraelu, da bo zaroka šele, ko bo opravljena zadeva s Pavlom, na vsak način šele čez par dni; tedaj bo lahko videl in objel svojo nevesto; toda zdaj je začutil, da bo težko držal obljubo. Kje iskati ubežnico, Kako jo pripeljati domov in jo prisiliti k zasovraženi poroki z Izraelom, ki ga ona tako zaničuje?

Benenkrat pa se je Benjamin znašel na mehki travi ob gozdnem potoku in čul glas že izginjajočega Sivca: »Tu v tem potoku živi krasna, velika postrv. Vzem jo in povedala ti bo, kako boš lahko rešil svojega očeta. Sedaj pa zbegom, Benjamin, in želim ti vso srečo!« Sivec je izginil — za vedno.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

61.

Benenkrat pa se je Benjamin znašel na mehki travi ob gozdnem potoku in čul glas že izginjajočega Sivca: »Tu v tem potoku živi krasna, velika postrv. Vzem jo in povedala ti bo, kako boš lahko rešil svojega očeta. Sedaj pa zbegom, Benjamin, in želim ti vso srečo!« Sivec je izginil — za vedno.

62.

Benjamin je bil močno pretresen od naglega slovesa čudovite živali. Potem je vzdihnil in se odločil, da ujame postrv. Koj jo je opazil v bistri vodi tolmuna in se brez pomislanja vrge v vodo.

63.

Pa ni bil bistri mladeč dorastel vitki postrvi. Se dolgo nel Ravno, ko je nistil, da jo fma, se mu je izmuznila iz rok in upelani Benjamin je moral odnehati.

Križem sveta

Zvest svojemu poklicu

Neki grški trgovec je odšel s svojim psom na lov. Pes je zasledil lisico in jo je podil tako dolgo, da sta naposled oba padla v razpoko neke skale v kamnolomu. V razpoki se je borba med psom in lisico nadaljevala celih dvanajst ur. Naposled, da bi rešili psa, so morali naposled opustiti, ker je na zemljo legel mrak. Naslednje jutro je odšel gospodar k razpoki. Iz nje je prihajalo pasje lajanje, dočim ni dala lisica nobenega glasu. Psi so utegnili rešiti. Ko so ga potegnili na prosto, so videli, da je še živ, toda popolnoma izčrpan. Lisica je ležala mrtva poleg svojega zasledovalca.

Svojevrstni oglaš

V nekem ameriškem restavrantu se nahaja sledeči napis: »Svet gre vedno bolj h koncu. Plačajte svoje račune, da vas ne bo treba v peklu iskati.«

Največji dinamo na svetu

so svoje dni natovorili na ladjo v tokijskem priistanu, odkoder so ga odpeljali v Korejo. Dinamo je bil izdelan na Japonskem in bo postavljen v novi električni centrali Hondok na reki Jali. Dinamo je težak 1100 ton, in daje 120 tisoč kilovatom. Delali so ga polna tri leta in rabili tri mesece, preden so ga natovorili na ladjo.

Cestna železnica — poročni voz

Neki sprevodnik cestne železnice v nemškem Essenu se je hotel poročiti. Vse je bilo pripravljeno in le ena skrb je mučila ženina, namreč skrb, kako bi prišli iz predmestnega kraja do cerkve. Pot je dolga in časi ko so se ljudje z okrašenimi kočijami vozili pred oltar, so že proci. Sprevodnik pa si je pravo izmislil. Povprašal je pri upravi cestne železnice, kako bi bilo, če bi uporabil tramvaj kot poročno kočijo. Ravnateljstvo je imelo za to željo smisel in je dalo možu na razpolago svoj najlepši in največji voz. Zastavice, cvetlice in venci so krasili vozilo, ki se je ustavilo točno ob določeni uri pred ženinovo hišo. Za vso svatovsko družbo je bilo v vozu dovolj prostora.

Les v številkah

Največ gozdov imata Azija in Južna Amerika, vsaka približno po 850 milijonov hektarjev, ali 28% vseh gozdov na zemlji. Afrika ima okrog 300 milijonov ha, kar da skoraj 10%, evropski gozdovi merijo tudi okrog 300 milijonov ha ali dobrih 10%, dočim je v Avstraliji le nekaj nad 100 milijonov hektarjev lesa in znaša to komaj 40% vseh gozdov na zemlji.

Čudna stava

Angleški kralj Henry VIII. in francoski kralj Francija I. sta se nekot za stavo metala. Henry je stavil za 100 košar jabolk, zabavo kuhinjskih receptov in vse moštvo kuhinjskega štaba francoskega kralja za dobo 1 tedna, da bo zmagal, kar je tudi dosegel.

Koliko nikotina je v tobaku

Vrste tobaka, ki imajo do 1.3% nikotina, se smatrajo za lahke. Tobak iz Grčije ima povprečno 1.07%, iz Bolgarije 0.75%, iz Srbije 1.64%, iz Turčije 1.01% nikotina. Italijanski tobak ima 0.62%, tobak s Krima pa 1.29% nikotina. Virginski tobak iz Amerike ima 1.08%, drugod udomačene vrste tega tobaka pa približno 1% nikotina.

Ljudje in denar

Neki list je priobčil majhno razpravo o tem, kako ljudje denar izdajajo in sprejemajo. Mnogi ljudje denar brezbrizno izdajajo in sprejemajo, kakor da nima nobene vrednosti. Morda točno vedo, koliko so ga izdali ali sprejeli, a tega ne pokažejo. Skopuh pokaže takoj na obrazu in v kretnjah, da ima denar v njegovem življenju glavno vlogo. Kardar sprejema, iztegne roko nehoti hitro po njem. Potem denar vedno počasi in z užitkom prešteje. Pogosto ga malo pridrži v roki, kakor da mu je sam dotik z njim prijeten. Skopuh denar tudi počasi odšteva, kakor da se mu upira, ločiti se od njega.

Meteorji v čilski puščavi

Puščava Atacama v Čileju je bila pred kratkim prizorišče nebesnega pojava, kakršnih v tem obsegu ni bilo videti. Prebivalci neke vasi ob robu puščave so se sredi noči zbudili zavoljo silovitih razpokov, ki so bili podobni topniškemu grmenju in so prihajali dozdevno iz puščave Atacama. Ko so stekli na prosto, so zagledali na nočnem nebu ogromne stebre, ki so švigali z neba in se razblinjali nekeje v puščavi kakor rakete. Pojav so spremljali vroči sunki vetra, ki so se pa kmalu ohladili na običajno toploto. Med ljudmi je zavladal velik strah, ker so v svojem praznoverju mislili, da se bliža konec sveta. Šlo je pa le za množestven padec podnebnikov, med katerimi so bili nekateri prave velike skale.

Ptica, hitrejša od letala

Ljudje so postali že prevzetni in so menili, da razvijajo njihova letala že neprimerno večjo brzino kakor ptice. Da temu ni tako in da nekatere ptice še vedno držijo rekord na dolgih progah, je moral doživeti neki ameriški letalec, ki je zagledal nedavno za seboj jato ameriških deževnikov, nekih močvirnih ptic, ki se je bližala njegovemu letalu. Spravil je aparat do največje brzine, 250 km so se kosale ptice in človeški stroj, potem pa je ta zaostal. Ameriški deževnik razvija, kakor je pokazal ta poskus, brzino kakih 345 km na uro.

Od kod beseda torpeda

Naj si bo torpeda še tako novodobno orožje, beseda izvira vendarle iz stare latinščine in dovolj čudno se nam zdi, če srečamo to besedo n. pr. v Ciceronovem delu »De natura deorum« ter v Plinijevih in Varonovih spisih. Latinski torpeda je pomenil prvotno omrtnost telesnih in duševnih življenjskih sil, omamljenost, otuplost. V prenešenem pomenu je označeval električnega skata; ta deli s svojim kratkim repom električne udarce, ki te spravijo v stanje »torpeda«, omrtnosti otuplosti. Prvič so to besedo uporabljali v vojaškem pomenu okrog l. 1780, ko je Američan Bushnell s pomočjo podmorskih čolnov skušal privijati peklenke stroje k trupom sovražnih ladij. Ta beseda je sprva le živovarila; tudi tedaj, ko je slovit Robert Fulton izboljšal razstrelivo telo torpeda, je bila znana komaj najozjim strokovnim krogom. Še Mayerjev konverzacijski leksikon iz leta 1851. navaja pod besedo torpeda le električnega skata. Šele ameriška državljanska vojna je besedo popotila. Treba pa je bilo še nekoliko desetletij, preden so jo začeli uporabljati samo za ofenzivne podmorske izstrelke in ne tudi za mine ter zaškalne stroje vseh vrst.

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Korenjevo seme

motovilec, repno seme in travna semena kupi Fran Poganič, Ljubljana, Dunajske ceste 83 (Javna skladišča)

Dobro

za poljške in domača dela, sprejem. Dravke, Vodnikova 232

Prodaj

2000 kg pšenično stamo, povezane. Založnik Matija. Notranje gorice 7, Brezovica pri Ljubljani

Harmonike

naibolje popravlja in uglašuje po ugodni ceni A. Zelesnik, izdelovatelj harmonik, Vrhnika, Stara cesta 50

Zamenjam

mlado kravo (na izbilo 3 — s telščkom 2) za mladega konja ali kobilo od 2 let naprej. Polve se na Vrizdencu št. 18 pri Horjulu

OGLAŠUJ
v DOMOLJUBU

Križanka št. 15

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12			13		14	15		
16		17				18	19	20
21	22				23		24	
25			26			27		
28			29		30			
31	32	33					34	
35		36	37			38		39
40			41		42			
43			44			45		

Vodoravno: 1. domača jed, 2. del voza, 7. glaseben izraz, 10. kosilo, 11. moško ime, 12. pokoj, 13. ameriška država, 15. član slovanskega naroda, 16. kemični znak za erbij, 17. civilizacija, 19. začetnica imena in priimka živečnega slovenskega pesnika, 21. del glave, 23. nam rodi v jeseni sladke sad, 25. ima vsak človek, 26. pogan, 27. obrtnik, 28. zibel (hrv.), 30. teža za voja, 31. skrajša veznik, 33. ceremonija, 34. kratica za mlajši, 35. lesena posoda, 37. rodbinski poglavar, 38. čad, 40. zemlja, obdana z vodo, 42. žensko ime, 43. krajevni prislov, 44. družina, 45. član (v narečju), 45. velik ptič.

Navpično: 1. velika riba, 2. gora na Koroskem, 3. veznik, 4. veznik, 5. ime in priimek slovenskega pisatelja, 6. števnik, 7. nasprotje od vojne, 8. čut, 9. severni jelen, 13. zna, 14. uradni spis, 16. pravoslovje (tujka), 17. čistično orodje, 18. član izumrlega naroda, 20. zver, 22. avstralski ptič, soroden noju, 24. veznik, 29. finski pristanice, 30. čaj (tujka), 32. del ograje, 34. moško ime, 35. dolina v triglavskem pogorju, 36. rojstna hiša, 38. ruska reka, 39. mesec, 41. veznik, 42. pritrilnica.

Rešitev križanke št. 14

Vodoravno: 1. USA, 4. spl, 7. vsi, 10. str, 11. greh, 12. asa, 13. Oto, 14. vrt, 15. drog, 18. ru, 21. so, 22. poper, 25. et, 27. rja, 28. old, 29. ona, 30. da, 31. rojak, 32. ak, 33. knja, 35. dira, 37. rop, 40. Ana, 41. čud, 43. osir, 44. naša, 45. pek, 46. tea, 47. dim.

Navpično: 1. usad, 2. sta, 3. ara, 4. stog, 5. potrpljenje, 6. Igor, 7. vrv, 8. ser, 9. lhta, 16. Rojan, 17. opari, 19. uroki, 20. denar, 21. ose, 39. pik, 41. čad, 42. uši.

Denar in zdravje

Vprašanje, ali se more z denarjem, ki prihaja v mnoge roke, mogoče tudi v roke okuženec, prenašati bolezen, je vedlo do natančnih bakterioloških raziskav. Po novjših raziskavah zavoda za kužne bolezni Roberta Kocha se ta možnost teoretično ne da izključiti, praktično je pa treba upoštevati, da omejuje cela vrsta okoliščin razširjanje nalezljivih bolezni s kovanci, bankovci itd. Svetloba in izsušitev uničita razmeroma hitro številne povzročitelje bolezni, a tudi kovina kovancev samih uniči v kratkem času bakterije, ki lepijo na njej. Nevarnost okužitve z denarjem je torej po sodbi omenjenega zavoda vsekakor majhna. S tem seveda še ni dokazano, da je umivanje rok po opravi z denarjem brez pomena.